

หน้าตาดีมี “พรีเมียม” ให้

วรากรณ์ สามโกเศศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

(รวม 3 หน้า)

หากมีผู้ถามผู้จ้างงานว่าความหน้าตาดีช่วยให้ผู้สมัครหางานได้ง่ายยิ่งขึ้นและได้ผลตอบแทนสูงกว่าคนอื่น ๆ จริงหรือไม่ คำตอบอาจแตกต่างกัน แต่คาดได้ว่าจะมีจำนวนไม่น้อยตอบว่าเป็นความจริง เพราะเวลาจ้างคนมาทำงานนั้นคงไม่มีใครอยากได้คนหน้าตาน่าเกลียดมาทำงานเป็นแน่ อย่างไรก็ตามที่ลึกกว่านี้ก็คือคนเก่งแต่ไม่สวยเลย กับคนพอดูได้และพอมีความสามารถ ใครจะมีภาษีดีกว่ากัน หรือความสวย (ความหล่อ) มีอิทธิพลเพียงใดในโลกของการทำงานปัจจุบัน ทั้งหมดนี้นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษาและมีคำตอบให้

ถ้าใครอ่านข้อความที่คน อยู่ในวัยทำงานสื่อสาร ถึงกัน ใน face book จะสังเกตเห็นชัดเจนว่ามีความกังวลเรื่องความอ้วนเกินไป ความสวย ความหล่อ ดังปรากฏในรูปที่ตนเองแสดงไว้ค่อนข้างมาก หลายคนได้คัดสรรรูปที่ตนเองคิดว่างดงามขึ้นมาโชว์ ทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงการตระหนักถึงเรื่องของความงามในสังคม

สื่อทุกชนิดเน้นเรื่องความสวยงามของใบหน้าและรูปทรง จนเสมือนกับว่ามันเป็นสินค้าที่มีคุณค่ายิ่งที่ทุกคนสมควรจะมีไว้ ธรรมชาติของการรักความสวยงามของมนุษย์บวกกับกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมสนับสนุนให้ผู้คนยิ่งชื่นชมเรื่องความงาม

ผู้จ้างงานก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกที่ชื่นชอบความงาม ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาที่จะเอนเอียงไปในทิศทางของการจ้างคนหน้าตาดี เข้าทำงาน Daniel Hamermesh นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงในการศึกษาเรื่องแรงงานมายาวนาน พบว่าในสหรัฐอเมริกาคนหน้าตาดีเหนือคนทั่วไปทั้งหญิงและชายได้รับค่าตอบแทนต่อชั่วโมงสูงกว่าคนหน้าตาธรรมดาประมาณร้อยละ 5 เขาเรียกส่วนต่างที่เหนือกว่าคนอื่นนี้ว่า Beauty Premium (BP___พรีเมียม ความงามหรือความพิเศษอันเกิดจากความงาม)

เขาพบ BP ปรากฏอยู่ในทุกอุตสาหกรรมแม้แต่ในภาคที่ไม่ควรจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความงาม คำถามก็คือนายจ้างต้องการคนสวยคนหล่อไว้ทำงานรอบข้าง หรือว่ามีหลักฐานสนับสนุนความเชื่อมโยงระหว่างความงามและความสามารถในการทำงาน

Hamermesh พบว่าในบางอุตสาหกรรมที่การพบหน้ากับลูกค้าเป็นเรื่องสำคัญ มีหลักฐานสนับสนุนว่าคนหน้าตาดีสร้างรายได้ให้บริษัทเหนือกว่าคนหน้าตาธรรมดา อย่างไรก็ตามก็ดีเขาไม่พบว่ามีความเชื่อมโยงนี้ในทุกอุตสาหกรรมและในทุกลักษณะของงาน เขาคงสรุปว่า

เหตุผลที่นำเชื่อว่าเป็นจริงในการจ้างคนหน้าตาดีก็คือความเอนเอียงของสังคมในการเชื่อว่ามี
ความเชื่อมโยงระหว่างความงามและความสามารถในการทำงาน

งานวิจัยของ Hamermesh พบว่าความงามเกี่ยวพันกับคุณลักษณะในเรื่อง
สุขภาพ ยืนหยัดดี และความฉลาด ซึ่งหมายความว่ามันช่วยไม่ได้ที่คนเหล่านี้หน้าตาดีกว่า
คนอื่น จึงได้รับประโยชน์จากสังคมที่เอนเอียงในการใช้วิจารณญาณที่ไม่ถูกต้องในการจ้าง
คนทำงาน

ต่อมานักเศรษฐศาสตร์สองคนคือ Mark Mobious และ Tanya Rosenblat
ศึกษาโดยใช้การทดลองในห้องแล็บกับคนหน้าตาดี คนหน้าตาธรรมดา และผู้สัมภาษณ์เข้า
ทำงาน โดยมีรูปถ่าย résumé (ใบประวัติทำงาน) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ประกอบ
ทั้งสองคนให้ผู้สมัครต้องเล่นปริศนา (puzzle) เพื่อเป็นตัววัดศักยภาพในการทำงาน และให้ระบุ
ว่าประสงค์จะเล่นปริศนากี่ชิ้น (เป็นตัววัดคร่าว ๆ ของความมั่นใจ)

เมื่อได้ข้อมูลการตัดสินใจรับเข้าทำงานจากการได้เห็นเอกสาร résumé รูปถ่าย
จำนวนครั้งที่จะเล่นปริศนา ผลการสัมภาษณ์ ฯลฯ ทั้งสองก็เอามาวิเคราะห์และพบว่าคน
หน้าตาดีจะมีความมั่นใจกว่าโดยเฉลี่ย (ระบุว่าจะเล่นปริศนามากขึ้นกว่า) นายจ้างจึงมีแนวโน้ม
จะรับคนหน้าตาดีมากกว่า (เห็นจากรูปถ่ายและฟังจากเสียงการสัมภาษณ์ประกอบ) ทั้ง ๆ ที่
เพียงได้ยินเสียงทางโทรศัพท์

ทั้งสองสรุปว่า (1) นายจ้างคิดว่าคนหน้าตาดีมีผลิตภาพ ในการทำงาน
(productivity) สูงกว่า โดยสรุปจากความเชื่อมั่นที่ได้มาจากรูปถ่ายและน้ำเสียงทางโทรศัพท์
(2) นายจ้างคาดว่าคนหน้าตาดีจะมีความสามารถในการทำงานสูงกว่า

ผลงานของทั้งสองถือได้ว่าตรงข้ามกับ Hamermesh ที่เชื่อว่า BP มาจากสิ่งที่ถูก
กำหนดมาโดยธรรมชาติ และนายจ้างเอนเอียงเอง กล่าวคือทั้งสองเชื่อว่าคนหน้าตาดีมีความ
เชื่อมั่นสูงกว่าและทำให้นายจ้างเชื่อว่าน่าจะมีความสามารถในการทำงานสูงกว่า และความ
เชื่อมั่นนั้นผู้สมัครสามารถสร้างขึ้นมาได้

คำถามก็คือเหตุใดคนหน้าตาดีจึงมีความเชื่อมั่นสูงกว่าคนหน้าตาธรรมดา?
สำหรับคนหน้าตาดี หากมองย้อนไปตั้งแต่โตขึ้นมาก็จะพบว่าได้รับคำชื่นชมจากพ่อแม่
ครูและคนทั่วไปเป็นพิเศษ จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะมีความเชื่อมั่นสูงกว่า โดยแสดงออกทาง
ท่วงท่า การพูดการจา ภาษากาย ฯลฯ ให้คนอื่นได้รับทราบ ถึงแม้ว่าในความเป็นจริง
แล้วอาจไม่ได้ทำงานดีไปกว่าคนหน้าตาธรรมดาแต่อย่างใด

คำถามต่อไปก็คือเมื่อโลกมันไม่เป็นธรรมอย่างนี้เพราะความเอนเอียงเข้าข้างคน
หน้าตาดี และเหตุผลที่เน่า ๆ อื่นในการจ้างคนเหล่านี้เข้าทำงานของสังคมไทย คนหน้าตา
ธรรมดาควรนอนร้องไห้ขับน้ำตาทุกคืนอย่างนั้นหรือ คำตอบก็คือไม่แน่นอน

ความจริงของโลกก็คือคนหน้าตาธรรมดาที่แต่งหน้าเป็น แต่งตัวเป็น พูดจาดี
มีบุคลิกภาพดี ได้รับการฝึกฝนในการพัฒนาบุคลิกภาพ ก็สามารถกลายเป็น “คนหน้าตาดี”

สู้กับความเหนียวแน่นได้สบายในโลกปัจจุบัน นี่ยังไม่ับการใช้เทคโนโลยีนำหวาดเสียวต่าง ๆ เข้าช่วย

อย่างไรก็ดีไม่ว่าจะผ่านคมมีดมาอย่างไร ถ้าบุคลิกภาพไม่ดี ความเชื่อมั่นที่ออกมานั้นก็คงอย่างไรเสียแล้ว ก็ไม่สามารถหาประโยชน์จาก “พรีเมียมความงาม” ได้อย่างแน่นอน

เมื่อรู้ว่าควรจะต้องทำอย่างไรในการพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง การฝึกฝนตนเอง จึงเป็นเรื่องที่ตามมา โดยไม่เกี่ยวกับการต้องใช้เงิน (การพุดจาสุขภาพ พุดจาและแต่งตัวอย่างถูกกาลเทศะ สะอาดในใจ มีเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ฯลฯ ไม่ต้องใช้เงิน) ก็สามารถสื่อความเชื่อมั่นออกมาได้

งานวิจัยในเรื่องความงามกับเศรษฐศาสตร์พบอีกว่าในวัยสูงอายุ ความงามของหญิงสำคัญกว่าชาย ผสมสีทาและหน้าเริ่มย่นของชายแสดงถึงความภูมิฐาน ในขณะที่หญิงคนมักตีความว่าเป็นความร่วงโรย ดังนั้นหญิงจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจแก่ตนเองมากกว่าชายในวัยนี้

นักเศรษฐศาสตร์ยังพบหลักฐานอีกว่าความหน้าตาดีกับการได้รับเลือกตั้งโดยประชาชนมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดดังกรณีของประธานาธิบดีโอบามา การเลือกตั้งในอังกฤษ ออสเตรเลีย (เพิ่งได้นายกรัฐมนตรีหน้าตาดีไป) ฟินแลนด์ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา (ผู้เขียนขอต่อด้วยประเทศไทย)

เมื่อผู้คน “บูชา” ความสวยความหล่อ และเกิดปรากฏการณ์ BP ขึ้นจนได้ง่ายและดีกว่าคนอื่น ๆ คนบางคนที่เกิดมาโชคดี หรือเกิดมาโชคไม่ดีแต่มีความมุ่งมั่นจะเป็น “คนหน้าตาดี” ให้ได้จึงมีภาระหนัก เมื่อได้งานแล้วก็ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นคนมีกึ๋นอย่างแท้จริง อย่าลืมว่านายจ้างเขาจ้างเราทำงานตรวจที่คุณค่าของงานที่เราทำให้เขานั้นสูงกว่าค่าจ้าง

ในการสำรวจผู้จ้างงานของบริษัทใหญ่ 202 คน และผู้คนที่ 964 คน ของนิตยสาร Newsweek เมื่อเร็ว ๆ นี้พบว่า ในทุกวันนี้การเป็นคนหน้าตาดีและการทำให้ตัวเองเป็นคนน่ามองเป็นเรื่องสำคัญในการสมัครงานในทุกสาขา ผู้จ้างเหล่านี้ได้ให้ลำดับความสำคัญของลักษณะของผู้สมัครงานที่ต้องการไว้ดังนี้ (1) ประสิทธิภาพ (2) ความเชื่อมั่น (3) ความงาม (4) จบจากมหาวิทยาลัยใด

คำแนะนำของผู้จ้างเหล่านี้คือ “ถ้าหน้าตาดีและอย่างอื่นธรรมดา ๆ จะดีกว่าเก่งยอดเยี่ยมแต่หน้าตาไม่ดี”

งานวิจัยเศรษฐศาสตร์แนะนำอย่างแรงในเรื่อง “หน้าตาดี” ดังนั้นคำตอบที่ต้องขบคิดสำหรับผู้ที่เข้าตลาดแรงงานและ/หรืออยู่ในตลาดแรงงานแล้วก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้เป็น “คนหน้าตาดี”
